

जळगाव जिल्हयाची पार्श्वभूमी

अ.क्र.	बाब	
१)	कमित कमी तापमान	१०.८° से.
२)	जास्तीत जास्त तापमान-	४६.५° से.
३)	सर्वसाधारण पाऊस	६९२ मी.मी.
४)	मागील वर्षाचा प्रत्यक्ष पाऊस	१२९४ मी.मी.
५)	हवामानानुसार विभागाचे वर्गीकरण	
	अ) दुष्काळी भाग क्र. ६	क्षेत्र ४.१६ लाख हे.
	ब) शाश्वत पावसाचा प्रदेश क्र. ७	क्षेत्र ७.४८ लाख हे.

क्षेत्र व प्रशासकीय व्यवस्था

अ. क्र.	बाब
१) भौगोलिक क्षेत्र	११.६४ लाख हेक्टर
२) एकूण तालुके	१५
३) एकूण गावे	१४९१
४) एकूण ग्रामपंचायती	११५२
५) लोकसंख्या	३६.८३ लाख
६) एकूण शेतकरी संख्या	३.७६ लाख
७) शेतमजूर संख्या	५.६७ लाख
८) विविध कार्यकारी सेवा संस्था-	८७०
९) सभासद (कृषि कर्ज पुरवठा संस्था)	४.९४ लाख

भू वापर वर्गीकरण

अ.क्र.	बाव	क्षेत्र(लाख/हेक्टर)
१)	एकूण क्षेत्र	११.६४ हे.
२)	एकूण पेरणीलायक क्षेत्र	८.५४ हे.
३)	प्रत्यक्ष पेरलेले क्षेत्र	७.९८ हे.
४)	दुबार पिक क्षेत्र	०.५६ हे.
५)	पिक घनता	१०७%

पिकवार क्षेत्र (२००६-०७)

अ.क्र.	पिकाचे नांव	क्षेत्र(लाख हेक्टर)
१)	कापूस	४.२८
२)	ज्वारी	१.२६
३)	बाजरी	०.४२
४)	उडीद व मुंग	०.६३
५)	मका	०.५८
६)	ऊस	०.१७
७)	इतर	०.६४
	एकूण	७.९८

जमीनीच्या प्रकारानुसार शेताचे क्षेत्र

अ.क्र.	बाब	क्षेत्र (लाख/हेक्टर)	टक्केवारी
१)	भारी जमीन	७.२०	८४ %
२)	मध्यम जमीन	०.२९	३ %
३)	हलकी जमीन	०.६२	७ %
४)	इतर जमीन	०.४३	६ %
५)	एकूण	८.५४	

पिक क्षेत्र बदल

(१९६० ते २००६)

(लाख हे.)

क्र.	पिक	१९६०	१९८०	२०००	२००६
१	कापूस	२.०८	२.१२	३.९९	४.२८
२	भुईमूग	१.०३	०.५८	०.४९	०.०१
३	ज्वारी	१.५४	१.९५	१.४५	१.२७
४	कडधान्ये	१.८७	१.५६	१.०५	०.८१
५	केळी	१९.५	१९.२	३५.५	०.४८
६	मोसंबी	-	०.०५	०.२२	०.२५
७	ऊस	-	०.०६	०.०९	०.१७
८	सोयाबीन	-	०.०१	०.०३	०.२७
९	मका	-	-	०.१९	०.५९

सिंचनाखालील क्षेत्र

प्रकल्पाचे नाव	प्रस्तावित क्षेत्र	सिंचित क्षेत्र (०५-०६)	सिंचित क्षेत्र (क्षेत्र - लाख हेक्टर) (०६-०७)
मोठे प्रकल्प	१.०६	०.४३	०.९२
मध्यम प्रकल्प	०.३९	०.१५	०.१८
लहान प्रकल्प	०.१८	०.०२	०.०३
उपसा सिंचन	०.५७	-	-
विहीरीखालील	०.९४	०.८४	०.९४
एकूण क्षेत्र	३.१४	१.४४	२.०७
एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी		१६.८४%	२४%

निविष्ठा विक्री त्‍यवस्था

अ.क्र.	बाब	संख्या	मेट्रिक टन
१	एकूण बियाणे विक्रेते	१६३८	१२३९०
२	एकूण खत विक्रेते	१५७१	७४३८६
३	किटनाशक विक्रेते	१२५८	४८६९

(Strength) शक्ती स्थाने

- १) हमखास पाऊस
- २) काळीची भारी जमीन (८४%)
- ३) ज्वारी व बाजरी पासून उत्तम चारा
- ४) दूध व फळांच्या चांगल्या उत्पादनाची परंपरा
- ५) दळणवळण व संपर्काच्या उत्तम सोयी-
- ६) कर्जाची चांगली उपलब्धता-

जिल्ह्याचे (Weakness) कमकुवत स्थाने

- १) एक पिक पद्धती (monoculture)
- २) नविन तंत्रज्ञानाची उशिराने स्विकृती
- ३) उन्ह्याळ्यातील पाणी व विजेची टंचाई
- ४) कृषी आधारित फळ प्रक्रीया मर्यादीत
- ५) सिंचनाच्या मर्यादा

अडथळे (Threats)

- १) कृषी निविष्ठा चा अतिरिक्त व अमर्याद वापर
- २) जास्त पावसामुळे आंतरमशागतीच्या अडचणी
- ३) पाऊसाचे मोठे खंड

जिल्ह्याच्या संधी

- १) मूलस्थानी जल व भूसंधारणास वाव
- २) कडधान्ये, गळीतधान्ये लागवडीस वाव (आंतर, मिश्र, पट्टा पिक पद्धत)
- ३) दूध व फळ उत्पादन प्रक्रियेस वाव – महिलांना रोजगाराच्या संधी
- ४) कृषीवर आधारित उद्योगांना वाव – ग्रामीण तरुण रोजगारांच्या संधी